

دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهر
مجله علمی- پژوهشی فضای جغرافیایی

سال دهم، شماره‌ی ۳۰
تابستان ۱۳۸۹، صفحات ۴۳-۲۱

اکبر کیانی^۱
فرضعلی سالاری سردری^۲
محمد صادق افراسیابی راد^۳

بررسی هویت شهری در بهسازی و نوسازی بافت‌های تاریخی (مطالعه موردی: شهر گور- فیروزآباد)

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۸۷/۱۲/۱۳ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۸۸/۰۷/۳۰

چکیده

در بهسازی و نوسازی شهرها، بافت‌های تاریخی به عنوان هویت و تبلور فرهنگ شهری، مورد تاکید قرار می‌گیرند. هدف از مقاله بررسی هویت شهری در بهسازی و نوسازی بافت‌های تاریخی، مطالعه و بررسی مشکلات و ارائه راهکارها به منظور حفظ و ایجاد هویت برای شهر

-
- ۱- دکترای جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، عضو هیات علمی دانشگاه زابل.
  - ۲- دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه زابل.
  - ۳- دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه زابل.

فیروزآباد از طریق بهسازی و نوسازی بافت تاریخی شهر گور می‌باشد. شهر گور اولین شهر دایره‌ای ایران در زمان ساسانیان است که در حاشیه شهر فیروزآباد کنونی در استان فارس واقع گردیده است. در این مقاله با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی سوات SWOT ضمن شناخت و بیان اهمیت بافت تاریخی شهر گور، روش‌هایی را جهت دخالت مؤثر در بهسازی و نوسازی و حفظ بافت تاریخی شهر گور- فیروزآباد به عنوان یک میراث و هویتی ماندگار ارائه شده است. نتایج نشان می‌دهد اجرای طرح‌های توسعه شهری فیروزآباد بدون توجه به شهر گور صورت گرفته است. بر این اساس، رشد و توسعه شهرنشینی، ارائه ایده‌های معماری و شهرسازی بی‌هویت و افزایش جمعیت شهر فیروزآباد موجب فراموشی در امر بهسازی و نوسازی شهر گور شده است.

کلید واژه‌ها: هویت شهری، بهسازی و نوسازی، بافت تاریخی، شهر گور، فیروزآباد.

مقدمه

هویت شهرها فضایی برای رشد و توسعه انسان می‌باشد، هویت و ایجاد هویت در شهرها از طریق نمادهای طبیعی و انسانی یکی از مباحث مهم در برنامه‌ریزی شهری و شهرسازی به عنوان یکی از ضروریات توسعه پایدار مطرح می‌گردد. رشد سریع و ناهنجار مراکز شهری، افزایش جمعیت شهرها و همچنین گسترش ساخت و سازهای نامتناسب شهری، زیان بیشتر به بافت‌های تاریخی و بی‌هویتی شهر و تاثیر منفی بر ساکنان شهر می‌شود. بنابراین، حفظ بافت تاریخی به عنوان هویتی ضروری برای ادامه حیات شهرها مطرح می‌گردد. اهمیت و ضرورت حفظ آثار کهن نه به عنوان پدیده‌های نمادین، بلکه به دلیل شناخت سیر تحول و تکامل تاریخ شهرسازی و تمدن شهرنشینی، حفظ هویت و اصالت شهری و تبیین حیات شهری بر اساس شواهد و مدارک علمی همواره مورد توجه بوده است (شتماعی و پوراحمد، ۱۳۸۴، ۲۵).

بافت قدیمی - تاریخی شهرها میراث ارزشمند تاریخی، فرهنگی، کالبدی و... می‌باشد که خود بهترین نشانه هویت شهری است و حیات و رشد (بهسازی و نوسازی) این بافت مانع از بی هویتی و فرسودگی شهر از درون شده و توسعه بی رویه آن را محدود می‌کند.

آلدورسی (۱۹۳۱-۱۹۹۷) معمار ایتالیایی از پیروان مکتب خرد گرایی، معماری بناهای تاریخی را در برگیرنده خاطرات، افکار و آثار نسل متعدد در گذشته می‌داند و نقش آنها را در خلق هویت اساسی می‌داند (حبیبی و مقصودی، ۱۳۸۱، ۴۶).

«بافت تاریخی - فرسوده شهری» به عرصه‌هایی از محدوده قانونی شهرها اطلاق می‌شود که به دلیل فرسودگی کالبدی و فیزیکی، عدم برخورداری مناسب از دسترسی سواره، تاسیسات، خدمات و زیر ساخت‌های شهری آسیب پذیر بوده و از ارزش مکانی، محیطی و اقتصادی نازلی برخوردارند (شورای عالی شهرسازی و معماری ایران، ۱۳۸۳، ۲). بهسازی و نوسازی بافت‌های تاریخی شهری نه تنها با هدف حفاظت از شهرها و بناهای فرهنگی صورت می‌پذیرد، بلکه پاسخی به نیازهای جدید شهری و شهروندان می‌باشد که موجب ترمیم خرابی‌های گذشته و آسیب‌های وارده بر بنا و شکل گیری عملکرد جدید متناسب با نیازهای زندگی روز می‌شود.

هویت شهری وجه تمایز یک شهر از شهر دیگر بوده و موجب حس تعلق مکانی شهروندان و مشارکت آنها در توسعه شهر می‌شود، بنابراین هر یک از آثار تاریخی اعم از جغرافیایی و کالبدی شهر گور ریشه در تاریخی کهن دارد و حتی بدون توجه به مضامین و مفاهیمی که این آثار بیان می‌کنند و فقط به خاطر این که میراث گذشته ما هستند، می‌توان از آنها به عنوان عناصر هویت بخش شهر فیروزآباد یاد کرد. از این عناصر هویت بخش می‌توان به بافت‌های تاریخی مانند کاخ اردشیر بابکان، آتشکده، نقش برجسته ساسانی، قلعه دختر و... با حفظ و پیوند آن با محیط طبیعی شهر همانند رودخانه و چشمه و زمین‌های کشاورزی (پسکرانه) و سایر موارد ذکر کرد که با ویژگی‌های خاص خود، از دیگر آثار مشابه متمایز شده و شهر

فیروزآباد می‌تواند به این هویت قوی تکیه کند. ایجاد و حفظ هویت برای شهر «فیروزآباد»^۴ از طریق بهسازی و نوسازی بافت تاریخی شهر «گور»^۵ امکان پذیر می‌باشد.

در بهسازی و نوسازی بافت قدیمی - تاریخی شهر گور، سازگاری شهر با اوضاع محیط جغرافیایی (محیط طبیعی و فرهنگی) و حفظ میراث فرهنگی و افزایش کارایی آن در توسعه پایدار شهر و ایجاد و حفظ هویت در شهر موثر می‌باشد؛ اما استراتژی‌های غلط در این زمینه باعث تخریب محیط و از بین رفتن سرمایه‌های مادی و معنوی و مشکلات جدی در مقابل تحولات مثبت و مؤثر نظام شهری شده است. شرط لازم برای مداخله صحیح و مؤثر برای احیای بافت‌های تاریخی شهر گور تهیه و اجرای دقیق سیاست‌ها و برنامه‌ها به منظور توسعه و تکامل پایداری فضاهای شهر است که موجب پیوند ناگسستنی میان بافت باستانی شهر گور و فیروزآباد می‌شود.

جدول (۱) مقایسه تطبیقی میان مفهوم بهسازی و نوسازی

مدت زمان	اصول	هدف	معنای مفهومی (تعریف)	
کوتاه مدت	تغییر عملکرد، مشروط بر ارتقای کیفیت روح و طبیعت بافت، مجموعه و بنای کهن شهر	- حفاظت و معاصر سازی (Regeneration) - حفظ و ارتقای ارزش‌های کهن - احیای ویژگی‌های زیبا شناختی	- سلسله اقداماتی که به منظور حفظ و بهبود کالبد، (آسیب دیده، در نتیجه فرسایش عملکردی و فعالیتی) صورت پذیرد. - اقداماتی به منظور ایجاد تغییراتی در کالبد به گونه‌ای که بتوان آن‌ها را با کاربری‌های جدید سازگار کرد. - مجموعه اقداماتی که برای رفع فرسودگی نسبی فضا از لحاظ عملکردی تحقق پذیرد.	بهسازی Rehabilitation
میان مدت	- ارتقای کیفیت بصری و زیبایی شناختی وضع موجود. - هماهنگی. - سازگاری.	- حفاظت و معاصر سازی - بازدهی بهینه در فضا	- اقداماتی که برای رفع فرسودگی نسبی فضا در کالبد انجام می‌شود. - سلسله اقداماتی که در صدد مرتفع ساختن فرسودگی فضای شهری است؛ فرسودگی نسبی کالبدی فضایی که علی‌رغم کارکرد مناسب شهری موجب کاهش بازدهی و کارایی آن شده است.	نوسازی Renovation

منبع: حبیبی و مقصودی، ۱۳۸۱، ۲۵ و ۲۹

4. Firouzabad
5. Gur

مبانی نظری

نظریه پردازان مکتب فرهنگ گرایی، از جمله کامیلوسیت، لودوک، جان راسکین، و... طی سال‌های (۱۹۴۰-۱۸۱۸) توجه به میراث فرهنگی و جلوگیری از نابودی تاریخ گذشته را بسیار با اهمیت و ضروری می‌دانند. همچنین توجه به فرهنگ ملی و سنت‌های قدیمی در توسعه شهری و بهسازی و مرمت مو به مو، تکمیل بناها به سبک گذشته و کاربری موزه‌ای و مرمت بافت و بناهای شهری را موجب پابرجای و زنده ماندن تمدن شهری می‌دانند (حبیبی، ۱۳۷۵، ۱۶۳-۱۴۷)، به طوری که کامیلوسیت در نظریه هویت تاریخی شهرها معتقد است که هویت شهر تنها در یک بنا خلاصه نمی‌شود بلکه در کل شهر معنی می‌یابد و راسکین اعتقاد دارد که بناهای گذشته تنها متعلق به نسل حاضر نیست، بلکه به گذشتگان و آیندگان تعلق دارد. هدف مداخله این مکتب در بافت‌های تاریخی احیای کالبد و بهبود کارکرد آن می‌باشد (حبیبی و مقصودی، ۱۳۸۱، ۳۹-۳۵).

نظریه پردازان مکتب نوگرایی - آرمان‌گرایی از جمله شارل فوریه، رُبرت اوئن، والتر گروپیوس،... طی سال‌های (۱۹۴۸-۱۸۶۹) توجه به افزایش کارایی و بالا بردن زیبایی در شهر، با استفاده از مصالح جدید و خلق فضاهای جدید در شهر تاکید داشته‌اند و عمدتاً نوع مداخله را بازسازی به سبک امروزی با کاربری و تکنولوژی جدید می‌دانستند.

نظریه‌پردازان مکتب انسان‌گرایی از جمله کوین لینچ، پاتریک گدس، لوئیس مامفورد،... طی سال‌های (۱۹۳۲-۱۸۵۴)، توجه به طبیعت و فرهنگ مهم را می‌پنداشتند و در انجام بهسازی و نوسازی بر اساس بافت ارگانیک و سلسله مراتب عملکردی شهر قدیم و انطباق مکان و زمان در بنا یا مجموعه‌های شهری با حضور مطالعات برنامه‌ریزی شهری در بهسازی و نوسازی شهر تاکید می‌ورزیدند.

اندیشمندان مکتب پست مدرن - فرانواگرایانه از جمله چارلز جنکس، بوین وراتانسی، گرگن،... از سال‌های ۱۹۶۰ تاکنون تلفیقی از مداخله نوگرایانه و فرهنگ‌گرایانه که از افراط و تفرط دو نوع مداخله بکاهد، مطرح ساختند. خط مشی اکثریت آنها برای بهسازی و نوسازی شهری، حفظ تاروپود بافت کهن - تاریخی در کنار دگرگونی‌های کالبدی فضایی شهر و رشد ارگانیک

آن بوده است. پست مدرنیسم برای بازگشت به مقیاس انسانی، احیای دوباره اجتماعات و اشکال بومی تلاش می‌کند و بر خلاف مدرنیسم به سنت‌های بومی و فرهنگ محلی توجه خاص دارد (شماعی و پوراحمد، ۱۳۸۳، ۱۸۲ و ۱۸۳).

چارلز جنکز نظریه گذر از شعور ملی به هویت محلی با هدف زنده کردن باورها و تصورات محلی ساکنان شهرهای دارای بافت تاریخی را ارائه می‌نماید (حیبی و مقصودی، ۱۳۸۱، ۵۰). کامیلوبیته در نظریه دادن روح حیات به بناهای تاریخی معتقد است که بافت تاریخی باید نقش فعالی در زندگی شهری داشته باشد. کنزو تانگه در نظریه حفظ سنت با پاسخ به نیازهای نو، نظریه بهبود عملکرد با کالبد پویا توسط لودویکو کوآرانی، نظریه تعمیر و اصلاح وضع موجود بناهای تاریخی از تری فال، همگی بر روی حفظ بناهای تاریخی به عنوان هویت شهری تأکید دارند (کلاتری خلیل آباد و پور احمد، ۱۳۸۴، ۱۰۳-۱۰۱). همچنین سونای و همکاران در سال ۲۰۰۸ بهسازی و نوسازی مرکز تاریخی شهر ترابوزان، اسلام فاطر در سال ۲۰۰۷ نوسازی در آفریقای جنوبی و اریث آمیت کوهن در سال ۲۰۰۵ همکاری بین برنامه ریزی شهری و میراث فرهنگی و تغییر نقش‌های مرکز شهرهای تاریخی را بررسی و مطالعاتی انجام داده‌اند.

قطعنامه‌ی آن در سال ۱۹۳۱ تأکید بر همکاری میان رشته‌ای بر حفظ بافت تاریخی شهرها، قطعنامه‌ی ونیز در سال ۱۹۶۰ بر حفاظت و بهسازی و نوسازی بافت‌های تاریخی، قطعنامه‌ی آمستردام در سال ۱۹۷۵ بهسازی و نوسازی بافت‌های تاریخی با ارزش فرهنگی توسط قدرت‌های اداری محلی، بیانیه‌ی ایکوموس در سال ۱۹۸۸ احترام و اهمیت به بافت‌های تاریخی به عنوان میراث و سند و هویت فرهنگی جامعه و شهر و بیانیه مکزیکوسیتی در سال ۱۹۹۹ بر حفاظت بافت‌های تاریخی و گسترش صنعت گردشگری و توسعه پایدار تأکید نموده‌اند (همان، ۱۱۲-۱۰۵).

فعالیت‌های هویت بخشی در شهر چی چستر انگلیس، ایجاد حس تعلق در شهروندان در شهر بولونیا ایتالیا، احیای شخصیت تاریخی و کهن در شهر قاهره، حفظ میراث فرهنگی و ارتقای آن در کوری چیا در آمریکای جنوبی و توجه به هویت فرهنگی و تاریخی در شهر رام الله

نمونه‌هایی از فعالیت بهسازی و نوسازی و هویت بخشی در جهان می‌باشد (همان، ۱۵۶-۱۲۸).

در ایران طبق برنامه چهارم توسعه دولت موظف به هویت بخشی به سیما و کالبد شهر و حفظ و گسترش فرهنگ معماری و شهرسازی می‌باشد، از جمله مطالعات در کشور در سال‌های اخیر می‌توان به اثرات اجرای طرح‌های بهسازی و نوسازی مرکز شهر مشهد بر محله‌ی پایین خیابان توسط رهنما که تاکید بر مشارکت شهروندان، ساکنان و مالکان در بهسازی و نوسازی دارد؛ تحلیلی بر سیاست‌ها و برنامه‌های بهسازی و نوسازی شهری در برنامه‌های توسعه کشور توسط شماعی، احمد پور احمد؛ بهسازی، نوسازی و بازسازی در گذر مروی توسط فدایی نژاد که معتقد است رفع مشکلات بافت باید به صورت محله‌ای به لحاظ کالبدی و عملکردی مرمت و احیاء شود و در انجام عملیات بهسازی، نوسازی و بازسازی مناسب در گذر و بافت پیرامونی آن در جهت حفظ هویت فرهنگی و تاریخی و تداوم خاطره‌های شهری اقدام شود، اشاره نمود.

طرح مساله

مسأله تحقیق حفظ هویت شهری در امر بهسازی و نوسازی بافت‌های تاریخی، مطالعه موردی شهر گور- فیروزآباد می‌باشد، ارزش بافت‌های تاریخی تنها در بعد فرهنگی نیست بلکه در فرهنگ بهسازی و نوسازی و همچنین برنامه ریزی شهری و شهر سازی نیز جایگاه مهمی دارد و بارزترین نشانه هویت شهر است.

بهسازی و نوسازی بافت باستانی-تاریخی شهرها، یکی از شیوه‌های مداخله در شهرهای دارای بافت باستانی، تاریخی و ابنیه قدیمی می‌باشد. مهم‌ترین ضرورت توجه به سیمای کالبدی بافت تاریخی شهر گور، توجه به فرسودگی‌های روز افزون آن می‌باشد، برای جلوگیری از تداوم این روند و حفظ هویت، شهر گور نیازمند تدوین برنامه‌ها و طرح‌های مطالعاتی می‌باشد. با توجه به مسائل و مشکلات موجود در شهر گور- فیروزآباد و مبانی نظری و تجربیات مطرح شده

جهانی می‌توان در خصوص یافتن راهکارها و بررسی وضعیت شهر سوالات تحقیق را به صورت زیر مطرح نمود.

سوالات تحقیق

- ۱- چرا توسعه شهر فیروزآباد جدا از شهر باستانی گور انجام می‌گیرد؟
- ۲- چه شرایطی برای بهسازی و نوسازی بافت تاریخی شهر گور باید فراهم گردند؟

هدف تحقیق

این مقاله با توجه به موضوع خود دو هدف را دنبال می‌کند:
 الف) ارائه تئوری‌های بهسازی و نوسازی شهر گور.
 ب) ارائه راهکارها برای ایجاد هویت شهر فیروزآباد از طریق بافت تاریخی شهر گور.

روش تحقیق

در این تحقیق با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی و با استفاده از تکنیک سوات^۶ برای بررسی محدودیت‌ها، امکانات، تهدیدات و فرصت‌ها برای کاهش نقاط ضعف و تهدیدها و افزایش امکانات و فرصت‌ها ضمن بررسی و شناخت وضعیت شهر گور- فیروزآباد از منابع کتابخانه‌ای- اسنادی نیز بهره برده شده است. همچنین به منظور تبیین واقعی تر و عینی تر بافت‌های تاریخی شهر بازدید میدانی و پیمایشی نیز انجام شده است. در ضمن در جهت رفع مشکلات بافت تاریخی شهر گور و ایجاد هویت شهری بافت شهر از تکنیک سوات استفاده و راه حل‌های کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت ارائه شده است.

موقعیت محدوده مورد مطالعه

شهر فیروزآباد در محدوده جنوب غربی استان فارس در فاصله ۱۱۶ کیلومتری شهر شیراز و در عرض جغرافیایی ۲۸ درجه و ۵۰ دقیقه شمالی و طول ۵۲ درجه و ۳۴ دقیقه شرقی و در ارتفاع

6. (SWOT) Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats.

۱۳۲۵ متری از سطح آب‌های آزاد واقع شده است (پاپلی یزدی، ۱۳۶۷، ۳۹۱) و در فاصله ۳ کیلومتری در جنوب شرق شهر باستانی گور یا مُعرب آن جور قرار دارد (قدیانی، ۱۳۸۰، ۶۴۶).

گور در فرهنگ معین به جایی که مرده در آن دفن می‌کنند و دشت، معنا شده است (معین، ۱۳۷۱، ۳۴۳۳). نام این شهر مترادف با گودال و مغاک می‌باشد (نولدکه، ۱۳۷۸، ۴۱). هر چند شهر گور از زمان کیانیان وجود داشته، ولی در زمان حمله اسکندر مقدونی، وی آب پشت سد تنگ آب را بر روی شهر و جلگه رها می‌سازد و همه ساکنان جان می‌سپارند به همین دلیل "گور" اطلاق می‌شود (سرفراز و فیروزمندی، ۱۳۸۱، ۲۷۸-۲۷۹). بنای ویران شده شهر به دستور اردشیر ساسانی در سال ۲۰۸-۲۲۶ قبل از میلاد باز سازی می‌شود و نام اردشیر خوره (اردشیر شکوه) را بر آن می‌گذارند (نولدکه، ۱۳۷۸، ۴۱). در دوره ساسانی و سده‌های نخستین اسلام آنجا یکی از پنج ایالت پارس را تشکیل می‌داده است. سیر تحول تاریخی شهر گور بدین صورت بوده که با توجه به نظام طبقاتی آن و با دارا بودن سه بخش کهنذر، شارسستان و ربض (دهاقانی، ۱۳۸۵، ۲۱۹). با ورود نیروهای نظامی مسلمان مانند دیگر شهرها بافت جدید در بیرون شهر شکل گرفت. به گفته مقدسی چون نام گور خوشایند امیر عضدالدوله دیلمی نبوده به فیروزآباد تغییر نام یافت (کیانی، ۱۳۷۲، ۲۶۴).

طرح شهر گور به صورت دایره‌ای (شعاعی) به قطر ۲ کیلومتر شامل مرکز شهر (طربال-برج، تخت نشین)، دیوار و استحکامات، چهار دروازه میترا، بهرام، هرمز و اردشیر به تبعیت از چهار جهت جغرافیایی (قدیانی، ۱۳۸۰، ۶۴۶)، معبد آتشگاه، کاخ آتشکده اردشیر (این کاخ در شمال شهر گور و به شکل مربع مستطیل به درازای ۱۴۰ متر و پهنای ۵۵ متر بوده، و در برگیرنده ایوان با سقف‌های هلالی و تعدادی اتاق با سقف‌های گنبدی و صحن است)، نقش برجسته ساسانی در کنار رودخانه تنگاب و پل، کاخ و دژ دختر (قلعه دختر) بر فراز کوه کنار دره، رصد خانه، مناطق مسکونی و... بوده (کریم خرمایی، ۱۳۸۶، ۵۷) که مناره چهار ضلعی بلندی برای افروختن آتش در میان آن قرار داشته است (متحدین، ۱۳۸۱، ۷۳). مکان‌یابی اولیه شهر با در نظر گرفتن جوانب طبیعی (واقع شدن در جلگه دشتی سبز، زمین‌های مناسب برای

کشاورزی و دامداری، دسترسی به منابع آب فراوان، بر کنار بودن از بادهای موسمی آزار دهنده، دفاعی و نظامی (دهاقانی، ۱۳۸۵، ۲۱۷) و کانال‌هایی منظم برای خارج کردن آب موجود در دشت در اطراف شهر ایجاد شده بوده است (رضایی راد، ۱۳۸۵، ۸۷).

شهر گور و فیروزآباد از نظر راه دسترسی و ارتباط فضایی تنها از طریق راه آسفالتی (در محدوده اولیه شهر گور) با یکدیگر ارتباط دارند که در حال حاضر خالی از سکنه می‌باشد. هر چند که در محدوده قانونی شهر فیروزآباد است اما در برنامه‌های توسعه شهری فیروزآباد (طرح جامع و تفصیلی)، راهکارهای برای توسعه موزون و هماهنگ این دو بافت بیان نشده و جهات توسعه شهر فیروزآباد بدون توجه به بافت تاریخی شهر گور بوده و توجه چندانی به بهسازی و نوسازی آن نشده است.

ضرورت‌های توجه به بهسازی و نوسازی بافت تاریخی شهر گور و ایجاد هویت برای شهر فیروز آباد

۱- ضرورت فرهنگی- تاریخی: شهر گور که اولین شهر دایره‌ای ایران می‌باشد و قدمت آن به پیش از ساسانیان می‌رسد یک میراث فرهنگی- تاریخی و نمادی از فرهنگ و تمدن سرزمین ایران محسوب می‌شود. که از طریق بهسازی و نوسازی و حفظ تمدن گذشته، می‌توان ایجاد هویت و تعلق مکانی برای نسل حاضر و آیندگان فراهم نمود.

۲- ضرورت های اقتصادی- اجتماعی: در بافت تاریخی شهر گور ارزش‌های افزوده اقتصادی- اجتماعی بالقوه می‌باشد که از طریق بهسازی و نوسازی و فعالیت عملی آن را می‌توان بالفعل نمود، همانند ارزش‌های ساختمانی و ارزش افزوده آن برای خدمات بیشتر و استفاده از تکنیک‌ها برای ایجاد اشتغال، جذب گردشگر و بالا بردن سطح فرهنگ و... (کلانتری خلیل آباد و پور احمد، ۱۳۸۴، ۶۱).

۳- ارزش‌های باستان شناسی شهر گور: در حال حاضر حفاظت از بافت تاریخی شهر گور در شرایط مطلوبی نیست، با توجه به این که شهر گور و بافت تاریخی آن بازتاب سیر تاریخی یک منطقه می‌باشد و نشان دهنده تاریخ، فرهنگ، اقتصاد، آداب و رسوم، مذهب، شهرسازی و

معماری ... گذشتگان ما است دارای ارزش فراوان باستان شناسی می‌باشد. بنابراین ضرورت توجه به بهسازی و نوسازی آن بیشتر مشخص می‌گردد.

۴- حفظ هویت و تعلق مکانی: برای جلوگیری از بی‌هویتی ساکنین شهر فیروزآباد و حفظ هویتی متناسب با فرهنگ منطقه که خود باعث تعلق مکانی و حفظ میراث فرهنگی (شهر گور) می‌شود.

تئوری‌ها و الگوهای بهسازی و نوسازی بافت تاریخی شهر گور با حفظ هویت آن تئوری‌ها و الگوهای بهسازی و نوسازی در بافت تاریخی شهر گور بایستی با حداقل تغییر و کمترین دخالت و حفظ آن همراه باشد، و با تقویت عناصر شهری بافت تاریخی و تأکید بر تکنیک‌ها و فنون درون‌زا و پایدار محلی و بومی مبتنی بر مشارکت مردم (مداخله مردم‌گرایانه) و رویکرد فرهنگ‌گرایانه زمینه مداخله در کالبد- کارکرد مجموعه بناهای شهر گور با هدف بهبود آن صورت گیرد که منجر به تقویت حس تعلق مکانی شهروندان و هویت شهری شهر فیروزآباد گردد.

تئوری‌ها و الگوهای بهسازی بافت تاریخی شهر گور برای حفظ هویت آن شامل حمایت، نگهداری، مراقبت، حفاظت، احیا و تئوری‌ها و الگوهای نوسازی شامل نوشدن، توان بخشی، انطباق و تبدیل و دگرگونی می‌باشد که در جداول (۲) و (۳) هر کدام با توجه به هدف و محتوای مداخله ارائه شده است.

جدول (۲) تئوری‌ها و الگوهای بهسازی بافت تاریخی شهر گور با حفظ هویت آن

تئوری‌های بهسازی	محصول فرآیند					
	تعمیر	احیا	حفاظت	مراقبت	نگهداری	حمایت
مدت بهسازی	جبران آسیب‌های وارد شده . بهبود وضعیت کالبدی فضای شهر	. بازگرداندن به حالت ذاتی و اصل اولیه . خوانا نمودن بافت	. پیشگیری از تخریب فیزیکی بافت و عناصر درونی آن در مقابل خطرات احتمالی در جهت افزایش ایمنی و استحکام بافت . حفظ و ارتقای ارزش‌های کهن	. نگهداری در مقابل آسیب-های ناشی از فرسایش طبیعی و انسان ساخت	. رسیدگی مداوم به منظور حفظ وضعیت بافت در شکل طبیعی و اولیه . حفظ و ارتقای شرایط فرهنگی . تحکیم حسن‌تعلق به مکان	. جلب توجه به مشارکت برای حفظ شرایط بافت با عناصر درونی آن
	محتوای مداخله	. تعمیر تخریب‌ها و خسارات وارده به بافت و عناصر شهر	. مرمت آسیب‌های پدید آمده بر مبنای مستندات پیشین و احترام به کیفیت‌ها	. مطالعه انواع تخریب‌های ناشی از خطرات و بلایای طبیعی احتمالی	. مطالعه انواع دگرگونی‌ها و تغییرات ناشی از فرسودگی‌ها و جبران آن‌ها	. بازرسی و بازبینی منظم و دائمی از بافت و عناصر درونی آن برای حفظ کارایی و مطلوبیت‌ها در شکل طبیعی و اولیه آن‌ها

تهیه شده توسط محققان با الهام از: حبیبی و مقصدی (۱۳۸۱، ۲۰-۳۱) و کلاتری خلیل آباد و پور احمد (۱۳۸۴،

جدول (۳) تئوری‌ها و الگوهای نوسازی بافت تاریخی شهر گور با حفظ هویت آن

نوسازی	توان بخشی	انطباق	تبدیل و دگرگونی	محصول فرآیند	
				نوشدن	هدف
نوشدن	. نو کردن و رونق بخشیدن به کالبد و عناصر درونی	. تقویت جنبه‌های مثبت و از بین بردن جنبه‌های منفی در بافت	. ایجاد تغییرات منسب و همخوانی با شرایط نوین	. تغییرات جزئی بدون از بین بردن پیشینه و کلیت بنا	هدف
محتوای مداخله	. برداشتن اختلال- های حادث شده در بافت و عناصر آن	. انجام پاره‌ای اصلاحات محتوایی در بافت و عناصر آن	ایجاد همخوانی میان کالبد، فضا و فعالیت- های بافت و عناصر درونی آن بر اساس نیازهای نوین	. ایجاد تغییرات شکلی، ساختاری و محتوایی با حفظ عناصر پیشین و اضافه نمودن عناصر جدید	محتوای مداخله
نوسازی				معرفی مجدد ارزش‌های کهن و ایجاد سازگاری، هماهنگی با نیازهای امروزی	نوسازی
				بازآفرینی	
				افزایش کارایی و بهره‌وری و بازگرداندن حیات شهری و ارتقای کیفیت فضایی، بصری و کارکردی	
				مشروط بر سلامت از وارد شدن هرگونه خدشه بر ارزش‌های میراثی و شکل کلی بافت تاریخی شهر	

تهیه شده توسط محققان با الهام از: حبیبی و مقصودی (۱۳۸۱، ۲۰-۳۱) و کلاتری خلیل آباد و پور احمد (۱۳۸۴، ۳۳).

- ۱- موزه‌ای- گنجینه‌ای: این تئوری بر «حفاظت از میراث فرهنگی» استوار است و مداخله در بافت را در جهت «حفاظت» از آنها می‌پذیرد، در این نگرش حفظ هویت و میراث نیاکان بر مقتضیات زندگی معاصر ترجیح داده می‌شود (کلاتری خلیل آباد و پور احمد، ۱۳۸۴، ۶). با توجه به این الگو می‌توان در جنوب و جنوب غرب استان فارس که آثار باستانی زیادی وجود دارد در شهر گور موزه‌ای بزرگ برنامه‌ریزی کرد که هم خود شهر گور به عنوان موزه‌ای شهری زنده (ارزش تاریخی، فرهنگی، معماری، باستانشناسی، گردشگری و...) تبدیل شود و هم اشیای سایر مناطق در آنجا نگهداری شود، بر این اساس بافت تاریخی شهر گور به مرکز فرهنگی و تاریخی در نظام کالبدی شهر فیروزآباد و منطقه تبدیل می‌شود.
- ۲- ارگانیک: طبق تئوری ارگانیک اصالت بافت حفظ می‌شود و آنچه از گذشته به یادگار مانده، با همه ارزش‌هایش به نسل‌های آینده منتقل می‌گردد (همان، ۶۱). با اعمال نگرش ارگانستی از طریق تبیین نقش بافت‌های تاریخی در سازمان فضایی شهر این بافت‌ها را از

حالت یک سیستم بسته خارج می‌نماید (رضازاده و عباس زادگان، ۱۳۸۰، ۱۵). در این زمینه اتصال بین شهر گور و فیروزآباد می‌بایست به آرامی، با ظرافت و تدریجی انجام شود تا شهر دچار مشکلات عملکردی نشود به این ترتیب احساس دوگانگی در شهر ایجاد نمی‌گردد؛ اما اگر این اتصال ضعیف باشد حاصل آن شکنندگی روانی و عملکردی است که خود متعاقباً به تشدید دوگانگی (بی هویتی) و جدایی این دو شهر منجر می‌شود. بنابراین فعالیت‌های عمرانی در شهر فیروزآباد می‌بایست در تعامل کامل با بافت تاریخی شهر گور باشد، حیات مستمر و پویایی (امکانات و خدمات) به بافت تاریخی تزریق شود تا بتواند حس تعلق مکانی و هویت در افراد را تقویت کند چرا که بافت تاریخی شهر گور سمبل زندگی و تمدن گذشته بوده و میراث و هویت ملی محسوب می‌گردد که باید با نگرش فرانوگرایانه متناسب با شرایط محلی و بومی با تأکید بر مشارکت مردمی با آن برخورد شود.

۳- روش حفاظتی و تزئینی: بر اساس تفکر فرهنگ گرایانه اقداماتی برای حفظ، نگهداری و ارتقای منظره شهری و زیبایی شناسی شهری برای بهبود کالبد، فضا و عملکرد و بهتر جلوه دادن بافت های تاریخی صورت می‌گیرد که هدف زیبا سازی بافت کهن و هویت بخشی به فضای پیرامون می‌باشد.

۴- مداخله موضعی و موضوعی: در این روش با حفظ کالبد و زنده کردن ارزش‌های (فرهنگی) بافت تاریخی سبب خلق هویت شهری شده و هدف عمده تقلیل عوامل فرساینده کالبدی در یک محدوده خاص از بافت می‌باشد و در نبود طرح‌های ساختاری، جامع و تفصیلی، این روش با کشف استخوان بندی سازمان فضایی قابلیت اجرایی دارد (حبیبی و مقصودی، ۱۳۸۱، ۱۷۸-۱۶۹).

با توجه به ضرورت‌ها و تئوری‌های مطرح شده در بالا، مطابق تکنیک سوات (SWOT) می‌توان در بهسازی و نوسازی بافت تاریخی شهر گور تهدید را به فرصت، و ضعف (محدودیت) را به قوت (امکانات) برای حفظ و تقویت هویت در شهر فیروزآباد استفاده نمود، به طوری که فرصت‌ها و قوت‌ها حفظ شوند و تهدیدها و ضعف‌ها کاهش یابند. با توجه به

تکنیک سوات؛ محدودیت‌ها، امکانات، تهدیدات و فرصت‌ها در بافت تاریخی شهر گور در جدول (۴) بررسی شده‌اند.

جدول (۴) بررسی محدودیت‌ها، امکانات، تهدیدات و فرصت‌ها در بافت تاریخی شهر گور در قالب جدول سوات (SWOT).

مسائل و مشکلات	محدودیت‌ها	امکانات (قوت)	فرصت‌ها	تهدیدات
کابردی: - فرسودگی ایجاد شده در بسیاری از بناهای شهر گور - فرسودگی ساختمان‌ها	- عدم توجه به بهسازی و نوسازی	- استفاده از فضاها متروک و بسدودن کاربری جهت اجرای طرح‌های مورد نیاز در راستای بهسازی و نوسازی	- بهبود محیط کابردی - بهسازی ارزش‌های فرهنگی - احیای میراث فرهنگی - احیای محورهای فرهنگی - بهره‌گیری از پتانسیل‌های موجود در بافت جهت بهسازی و نوسازی و کاربری‌های متناسب - تقویت حیات و هویت اجتماعی	- فرسودگی و تخریب بناهای تاریخی و ارزش شهر گور و بی‌هویتی شهر فیروزآباد
عملکردی: - عدم وجود کاربری‌ها - مشکلات خدماتی و تأسیساتی	- عدم پاسخگویی به نیازهای ساکنین شهر فیروزآباد و گردشگران	- بهسازی و نوسازی بناهای فرسوده و تبدیل آن به کاربری‌های مرتبط با بنساز (موزه)	- پیوند بافت تاریخی شهر گور و شهر فیروزآباد - ایجاد فرصت‌های اشتغال، جذب گردشگر، توسعه پایدار شهری و دادن هویت به شهر فیروزآباد - توزیع متناسب کاربری‌ها بر اساس ساختار بناها و مجموعه‌ها - شناسایی و تبیین ارزش‌های بالقوه	- تغییر و تخریب بافت تاریخی شهر گور - جذب گردشگر، توسعه پایدار شهری و دادن هویت به شهر فیروزآباد - توزیع متناسب کاربری‌ها بر اساس ساختار بناها و مجموعه‌ها - شناسایی و تبیین ارزش‌های بالقوه
شبکه دسترسی: - عدم وجود دسترسی مناسب به بافت تاریخی	- عدم اتخاذ طرح‌های عمرانی رفت و آمد	- ارتباط دسترسی بین شهر گور و فیروزآباد - روان بخشی احداث و طراحی سلسله مراتب گذرها	- زنده و پویا شدن شهر گور و جلوگیری از فرسودگی آن - زیبا سازی بافت تاریخی شهر گور - بهسازی و حفاظت از بافت قدیم	- فرسودگی بیشتر و تخریب بافت تاریخی شهر در اثر آلودگی و وسایط نقلیه
مسائل اجتماعی و اقتصادی: - نبود امنیت کافی - رواج بزهکاری اجتماعی - پایین بودن سود اقتصادی زمین‌های بافت شهر گور	- سرقت آثار باستانی و عدم حضور گردشگر - نابودی ارزش‌های فرهنگی و معماری بافت تاریخی	- بهره‌گیری از کلانتری و پلیس جهت برقراری امنیت	- حفظ آثار باستانی (میراث فرهنگی) و ایجاد امنیت و جذب گردشگر و افزایش کاربری‌ها - ایجاد روحیه مشارکت	- تخریب ناخواسته بافت تاریخی به واسطه فعالیت اقتصادی و خدماتی و تغییر کاربری بناها

تهیه شده توسط محققان با الهام از: کلانتری خلیل آباد، (۱۳۷۸، ۸۱-۸۰) و فدایی نژاد، (۱۳۸۶، ۶۶).

برنامه‌ریزی مهم‌ترین عملکرد را در بهسازی و نوسازی بافت تاریخی شهر گور (به عنوان هویت شهر فیروزآباد) و توسعه پایدار شهر فیروزآباد بین تهدیدها و محدودیت‌ها از یک طرف

و فرصت‌ها و امکانات موجود در بافت شهری و بهره‌گیری از مشارکت مردم را از سوی دیگر بر عهده دارد. برنامه‌های کوتاه مدت و بلند مدت برای احیای بافت‌های تاریخی از این نظر ضرورت دارند که اقدام به نگهداری و جلوگیری از تأثیر عوامل فرسایش دهنده و ویرانگر در اولویت نخست یا در برنامه‌های کوتاه مدت قرار می‌گیرند و در برنامه‌های بلند مدت احیا و نوسازی و بازسازی مطابق نیازهای نواحی شهری به سبک امروزی ضمن حفظ هویت فرهنگی، پیوند بافت تاریخی و سیمای آبی شهر تعیین می‌شود (شماعی و پوراحمد، ۱۳۸۴، ۳۱).

جدول (۵) ارائه راه حل جهت رفع مشکلات بافت تاریخی شهر گور و ایجاد هویت شهری در قالب جدول سوات (SWOT).

مسائل و مشکلات	راه حل کوتاه مدت	راه حل میان مدت	راه حل بلند مدت	اهداف و اولویت‌های اجرایی
کالبدی: - فرسودگی ایجاد شده در بسیاری از بناهای شهر گور - فرسودگی ساختمان‌ها	- حفاظت و مرمت موضعی بناها و ساختمان‌های بافت تاریخی شهر گور (نوسازی و بهسازی) - بهبود محیط کالبدی	- استفاده از فضاهای خالی برای ایجاد فضای باز شهری در مقیاس مطلوب (بهسازی و نوسازی) - بهبود عملکرد با احترام به کالبد زنده و پویا - تأکید بر شبکه شعاعی نمادین شهر گور در توسعه شهر فیروزآباد - نما سازی به سبک قدیم	- ارتقاء کیفی کالبد و فضای زیست محیطی از طریق تنظیم ضوابط ساخت و ساز ویژه بافت‌های تاریخی - مشخص کردن نوع مداخله در بافت و میزان آن توسط متخصصان شهرسازی، برنامه ریزی شهری و باستان شناسان و مرمت کاران	- بهسازی ارزش‌های فرهنگی - احیای میراث فرهنگی - اجرای قوانین و دستورالعمل‌های ساخت و ساز برای ارتقاء سطح کیفی کالبد و سیمای بصری بافت تاریخی و ایجاد هماهنگی بین شهر گور و فیروزآباد
عملکردی: - عدم وجود کاربری‌ها - مشکلات خدماتی و تأسیساتی	ایجاد کاربری گردشگری در حسین بهسازی و نوسازی	- استفاده تا حد ممکن از بناهای رها شده جهت تأمین کاربری‌های مورد نیاز (بهسازی و نوسازی) - توزیع متناسب کاربری‌ها بر اساس ساختار بافت تاریخی شهر گور	- ایجاد فضاهای با عملکردهای مختلف برای رفع نیازهای آموزشی، ورزشی، تفریحی و خدماتی و در نهایت تغییر سطح اجتماعی افراد	- احیاء هویت عملکردی بافت از طریق تزریق کاربری‌های فرهنگی و آموزشی به مجموعه و ایجاد کشش به بافت و جلوگیری از تبدیل شدن به یک کاربری خاص
شبکه دسترسی: - عدم وجود دسترسی مناسب به بافت فرسوده	- تفکیک حرکت سواره از پیاده - ساماندهی مسیرهای پیاده جهت تسهیل در رفت و آمد (سنگفرش نمودن)	- نورپردازی در مسیرها - خارج کردن مسیر وسائط نقلیه موتوری از بافت تاریخی - طراحی شبکه پیاده (خیابان سبز)	- ایجاد مسیر جدید در خارج از بافت تاریخی و ایجاد دسترسی‌های بهتر با استفاده از ترکیب تکنولوژی جدید و سستی بدون آسیب به بافت تاریخی	- ایجاد تنوع و مطلوبیت در جریان رفت و آمد و ایجاد مسیرهای پیاده جذاب (Balsas, 2000: 25) - بالا بردن سطح کیفی فضای محیطی و دسترسی‌ها از طریق باز کردن مسیرهای جدید
مسائل اقتصادی و اجتماعی: - نبود امنیت کافی	- ایجاد امنیت با گشت‌های سیار	- استقرار کلانتری در بافت تاریخی شهر گور	- فرهنگ سازی مناسب و تبدیل آن به یک فضای امن شهری	- مشارکت مردم به عنوان نظارت اجتماعی از طریق سیاست‌های تشویقی و مدیریتی

تهیه شده توسط محققان با الهام از: کلانتری خلیل آباد، (۱۳۷۸، ۸۱-۸۰) و فدایی نژاد، (۱۳۸۶، ۶۷).

نتیجه‌گیری

هویت شهری وجه تمایز یک شهر از شهر دیگر است که موجب رشد و توسعه انسان، با ایجاد حس تعلق مکانی و مشارکت آنها در توسعه شهر می‌شود، ایجاد هویت در شهرها از طریق نمادهای طبیعی و انسانی امکان پذیر است. بافت‌های تاریخی به عنوان هویت و تبلور فرهنگ شهر بر حفظ آنها در بهسازی و نوسازی تأکید می‌شود که در این راستا بر بهسازی و نوسازی بافت‌های تاریخی به عنوان هویت شهر نیز تأکید می‌گردد.

بهسازی و نوسازی بافت‌های تاریخی، بدون نگرشی همه جانبه در ساماندهی فضایی و بدون هماهنگی با ارکان و عناصر پیرامون، پایدار نخواهد شد. بنابراین در بهسازی و نوسازی می‌بایست چنان عمل شود که همساز با شرایط محیط طبیعی و انسانی باشد به طوری که در نهایت این بافت‌ها هویت و اصالت خود را از دست ندهند.

مهم‌ترین ضرورت توجه به سیمای کالبدی بافت تاریخی شهر گور، علاوه بر اهمیت فرهنگی-تاریخی، اقتصادی-اجتماعی، باستان‌شناسی و با توجه به فرسودگی‌های روز افزون بافت تاریخی شهر گور و نقش آن در ایجاد و تقویت هویت شهری و تعلق مکانی شهر فیروزآباد است. احیاء، ایجاد و حفظ هویت شهر «فیروز آباد» از طریق بهسازی و نوسازی بافت تاریخی شهر «گور» امکان پذیر می‌باشد. عناصر هویت بخش شهر گور عبارتند از: کاخ اردشیر بابکان، آتشکده، نقش برجسته ساسانی، قلعه دختر و ...

تئوری‌ها و الگوهای بهسازی بافت تاریخی شهر گور برای حفظ هویت آن شامل حمایت، نگهداری، مراقبت، حفاظت، احیا و تعمیر؛ تئوری‌ها و الگوهای نوسازی شامل نوشدن، توان بخشی، انطباق و تبدیل و دگرگونی می‌باشد و زمینه مداخله در مجموعه بناهای شهر گور با هدف بهبود آن صورت می‌پذیرد که منجر به تقویت حس تعلق مکانی شهروندان و هویت شهری شهر فیروزآباد می‌گردد.

تئوری‌ها و الگوهای بهسازی و نوسازی در کالبد و کارکرد بافت تاریخی شهر گور با حداقل تغییر و کمترین دخالت و با تقویت عناصر آن و تأکید بر تکنیک‌ها و فنون درون‌زا و پایدار محلی مبتنی بر مشارکت مردم با رویکرد فرهنگ گرایانه؛ الگوی موزه‌ای با تأکید بر حفاظت از

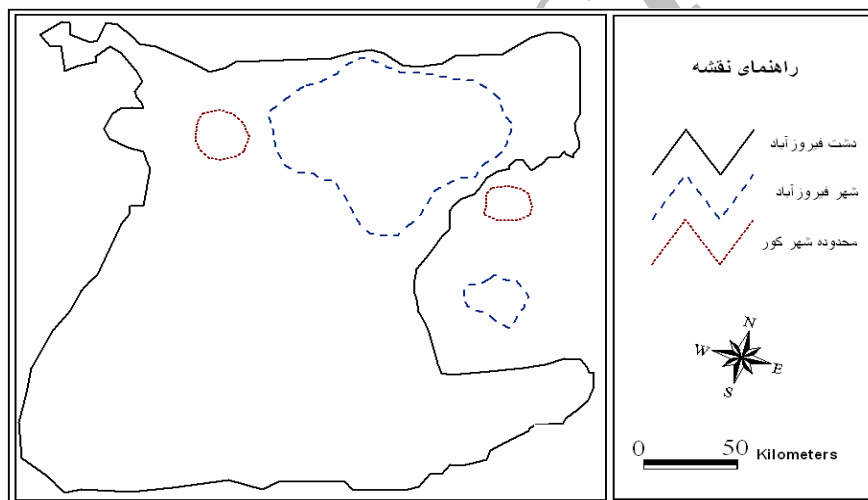
میراث فرهنگی؛ الگوی ارگانیکی با حفظ اصالت بافت؛ روش حفاظتی و تزئینی حفظ، نگهداری و ارتقای منظره شهری برای هویت‌بخشی به فضای پیرامون و مداخله موضعی و موضوعی با زنده کردن ارزش‌های بافت تاریخی در راستای خلق هویت شهری شده پیشنهاد می‌شود.

در مطالعه حاضر با استفاده از تکنیک سوات و با توجه به ضرورت‌ها و تئوری‌های مطرح شده در بهسازی و نوسازی بافت تاریخی شهر گور تهدید را به فرصت، و ضعف (محدودیت) را به قوت (امکانات) برای حفظ و تقویت هویت در شهر فیروزآباد استفاده شده، به طوری که فرصت‌ها و قوت‌ها حفظ شوند و تهدیدها و ضعف‌ها کاهش یابند. مسائل و مشکلات بافت تاریخی در زمینه‌های کالبدی، عملکردی، شبکه دسترسی مسائل اجتماعی و اقتصادی بوده که با توجه به تکنیک سوات دارای ۱۵ فرصت، ۶ نقطه قوت، ۵ محدودیت و ۴ تهدید است که خود نشان دهنده جایگاه بافت تاریخی در هویت بخشی برای شهر فیروزآباد و ایجاد حس تعلق مکانی در میان شهروندان می‌باشد.

مهم‌ترین مساله در امر بهسازی و نوسازی بافت فرسوده شهر گور و توسعه شهر فیروزآباد، ایجاد ارتباط منطقی میان این دو بافت می‌باشد که می‌توان از بی‌هویتی شهر فیروزآباد و فرسودگی شهر گور جلوگیری نمود. ارتباط بین این دو بافت می‌بایست به تدریج انجام گیرد و فعالیت عمرانی در شهر فیروزآباد بایستی در تعامل کامل با بافت فرسوده شهر گور باشد.

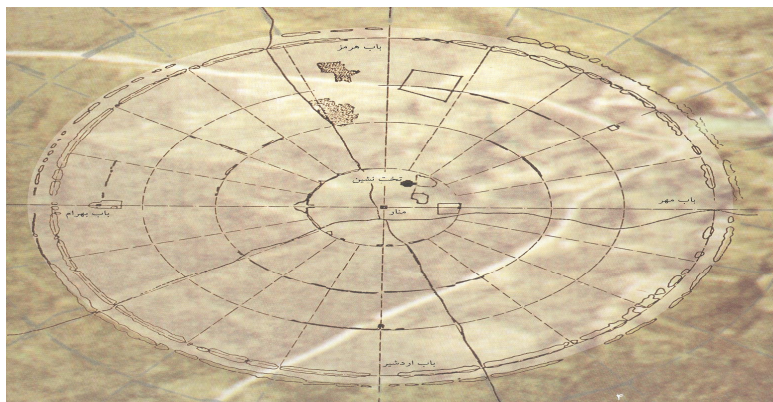
با توجه به زیر کشت رفتن زمین‌های اطراف بافت تاریخی شهر گور، عدم هماهنگی بین سازمان‌ها و ارگان‌ها (عدم همکاری بین بخشی)، عدم مشارکت مردم و فقدان جمعیت در بافت تاریخی باعث فرسودگی بیشتر آن شده است. بنابراین، در بهسازی و نوسازی فضاها در بافت تاریخی شهر گور با در نظر گرفتن اهداف و اولویت‌های اجرایی در زمینه‌های کالبدی، عملکردی، شبکه دسترسی و مسائل اجتماعی و اقتصادی بهسازی و احیای ارزش‌های فرهنگی برای ارتقاء سطح کیفی کالبد و سیمای بصری بافت تاریخی، ایجاد هماهنگی بین شهر گور و فیروزآباد و احیاء هویت عملکردی بافت از طریق تخصیص کاربری‌های فرهنگی و آموزشی به مجموعه و ایجاد کشش به بافت و جلوگیری از تبدیل شدن به یک کاربری خاص می‌توان

با برنامه‌ریزی در زمینه‌های کالبدی، عملکردی، شبکه دسترسی و مسائل اجتماعی و اقتصادی به صورت کوتاه مدت شامل حفاظت و مرمت موضعی بناها، ایجاد کاربری گردشگری، تفکیک حرکت سواره از پیاده؛ میان مدت مانند تاکید بر شبکه شعاعی نمادین شهر گور در توسعه شهر فیروزآباد، نامسازی به سبک قدیم و توزیع متناسب کاربری‌ها بر اساس ساختار بافت تاریخی شهر گور و برنامه‌ریزی بلند مدت از طریق ارتقاء کیفی کالبد، ایجاد فضا با عملکردهای مختلط برای رفع نیازهای آموزشی، ورزشی، تفریحی و خدماتی و ایجاد مسیرهای جدید در خارج از بافت تاریخی با استفاده از ترکیب تکنولوژی جدید و سستی بدون آسیب به آن انجام داد.

نقشه (۱) واقع شدن شهر گور و شهر فیروزآباد در دشت فیروزآباد

نقشه (۲) نقشه تاریخی شهر گور (اردشیر خوره)

نقشه (۲) نقشه تاریخی شهر گور (اردشیر خوره)

منبع: ادیب زاده و دیگران، ۱۳۸۴، ۳۹۰

شکل (۱) نمایی از شهر باستانی گور

منبع: کیانی، ۱۳۷۲، ۲۴

منابع

۱. ادیب زاده، ب، رازجویان، م، ریاضی، م، مصطفوی، ف (۱۳۸۴). «آثار خانه در ایران از نوسنگی تا ساسانی»، انتشارات شرکت عمران و بهسازی شهرهای ایران (مادر تخصصی)، تهران، ۴۱۴ ص.
۲. پاپلی یزدی، م (۱۳۶۷). «فرهنگ آبادی‌ها و مکان‌های مذهبی کشور»، انتشارات آستان قدس رضوی، مشهد، ۶۳۹ ص.
۳. حبیبی، م (۱۳۷۵). «از شار تا شهر، تحلیلی تاریخی از مفهوم شهر و سیمای کالبدی آن»، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ اول، تهران، ۲۳۲ ص.
۴. حبیبی، م و مقصودی، م (۱۳۸۱). «مرمت شهری»، دانشگاه تهران، تهران، ۲۱۸ ص.
۵. رضازاده، ر و عباس زادگان، م (۱۳۸۰). «نگاهی به طرح حفظ، احیاء و بازسازی بافت تاریخی سمنان»، فصل‌نامه عمران و بهسازی هفت شهر، شماره ۴، تهران.
۶. رضایی راد، م (۱۳۸۵). «سنخ شناسی شهرهای ایران باستان»، فصلنامه جستارهای شهری، شماره ۱۶-۱۵، سال پنجم.
۷. زنده روح کرمانی، م و تائبی، ر (۱۳۸۰). «آتشکده فیروزآباد و قلعه دختر و شهر گور»، بنیاد یادگارهای فرهنگی، تهران، ۶۴ ص.
۸. سرفراز، ع و فیروزمندی، ب (۱۳۸۱). «باستان‌شناسی و هنر دوران تاریخی، ماد، هخامنشی، اشکانی و ساسانی»، انتشارات عفاف، ۳۳۶ ص.
۹. شمعی، ع و پوراحمد، ا (۱۳۸۳). «تحلیلی بر سیاست‌ها و برنامه‌های بهسازی و نوسازی شهری در برنامه‌های توسعه کشور»، مجله پژوهش‌های جغرافیایی، شماره ۴۸، دانشگاه تهران.
۱۰. شمعی، ع و پوراحمد، ا (۱۳۸۴). «بهسازی و نوسازی شهری از دیدگاه علم جغرافیا»، انتشارات دانشگاه تهران، تهران، ۴۰۲ ص.

۱۱. شورای عالی شهرسازی و معماری ایران (۱۳۸۳). «تعاریف مصوبات شورا»، دبیرخانه شورا، تهران.
۱۲. فدایی نژاد، س (۱۳۸۶). «بهسازی، نوسازی و بازسازی در گذر مروی»، نشریه هنرهای زیبا، شماره ۳۲
۱۳. قدیانی، عباس (۱۳۸۰) «فرهنگ جامع تاریخ ایران، از ورود آریایی تا پایان عصر پهلوی»، انتشارات آرون، تهران، ۹۸۴ ص.
۱۴. کریم خرمایی، م (۱۳۸۶). «راهنمای گردشگری فارس»، انتشارات فرهنگ پارس، شیراز، ۷۹ ص.
۱۵. کلاتری خلیل آباد، ح و پوراحمد، ا (۱۳۸۴). «فنون و تجارب برنامه‌ریزی مرمت شهری»، انتشارات جهاد دانشگاهی، تهران، ۲۵۱ ص.
۱۶. کیانی، م (۱۳۷۲). «معماری و شهرسازی ایران به روایت تصویر»، انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، تهران، ۳۹۲ ص.
۱۷. متحدین، ژ (۱۳۸۱). «دانشنامه کوچک ایران»، انتشارات توس، تهران، ۴۸۵ ص.
۱۸. مشهدیزاده دهقانی، ن، (۱۳۸۵). «تحلیلی از ویژگیهای برنامه‌ریزی شهری در ایران»، انتشارات دانشگاه علم و صنعت، تهران، ۶۰۷ ص.
۱۹. معین، م (۱۳۷۱). «فرهنگ فارسی»، جلد سوم، انتشارات سپهر، تهران.
۲۰. نولدکه، ت (۱۳۷۸). «تاریخ ایرانیان و عرب‌ها در زمان ساسانیان»، ترجمه عباس زریاب، جلد اول و دوم انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۶۰۰ ص.

21. Balsas, C. L (2000), "City center revitalization in Portugal", *Cities*, Vol 17, No 1.

22. Cevik. S, Vural. S, Tavsan. F, Asik. O (2008), "An example to renovation–revitalization works in historical city centers: Kunduracila Street Trabzon-Turkey", *Building and Environment*, Volume 43, Issue 5, May, Pages 950-962.

23. Fataar, A (2007), "Educational renovation in a South African 'township on the move': A social-spatial analysis", *International Journal of Educational Development*, Volume 27, Issue 6, November, Pages 599-612.
24. Cohen, I. A (2005), "Synergy between urban planning, conservation of the cultural built heritage and functional changes in the old urban center—the case of Tel Aviv", *Land Use Policy*, Volume 22, Issue 4, October, Pages 291-300.

Archive of SID

Archive of SID